C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.21rji-1325/24 Judecătoria Orhei sediul Central
1-22108100-03-21rji-24092024 Judecător V.Caragia

D E C I Z I E
În numele Legii
17 decembrie 2024

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi,
având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Ion Talpa
Judecători Ghenadie Liulca, Oxana Mironov

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul administrației Penitenciarului nr.18 Brănești, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 30.01.2023, prin care a fost admisă parțial plângerea condamnatului **Popa Grigore** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ţinând cont de materialele prezentate instanței, pentru expunere asupra recursului, Colegiul, -

C O N S T A T Ă:

La 27 iulie 2022, în cadrul Judecătoriei Orhei, sediul Central, a parvenit spre examinare, conform competenței, plângerea condamnatului Popa Grigore, împotriva administrației instituției penitenciare, Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr.17 Rezina, și Penitenciarul nr.18 Brănești, referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Central din 30.01.2023 s-a admis parțial plângerea condamnatului Popa Grigore, împotriva administrației instituțiilor penitenciare, Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr.17 Rezina și Penitenciarul nr.18 Brănești, referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

S-a constatat faptul, că condamnatul Popa Grigore, a fost deținut în Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr.17 Rezina și Penitenciarul nr.18

Brănești, perioada continuă de la 03.08.2018 până în prezent, 30.01.2023, pe o perioadă totală de 1641 zile, din care 277 (două sute șaptezeci și șapte) zile, perioada de la 03.08.2018 până la 07.05.2019, în calitate de prevenit, și 1364 (una mie trei sute șaizeci și patru) zile, perioada de la 07.05.2019 până în prezent, data de 30.01.2023, în calitate de condamnat, în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

În condițiile art.385 alin.(5) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Popa Grigore, cu 277 (două sute șaptezeci și șapte) zile, pentru perioada de 277 zile în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.13 Chișinău, în calitate de prevenit, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO.

În condițiile art. 473/4 alin.(4) din CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Popa Grigore, cu 136 (una sută treizeci și șase) zile, pentru perioada de 1364 zile, în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr.17 Rezina și Penitenciarul nr.18 Brănești, în calitate de condamnat, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO.

În total, în condițiile art.385 alin.(5) și art. 473/4 alin. (4) din CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Popa Grigore, cu 413 (patru sute treisprezece) zile.

În privința perioadei de 4 (patru) zile calculate în condițiile art. 473/4 alin. (4) CPP (din perioada de 1364 zile și care nu au putut fi împărțite la 10), instanța de judecată a considerat oportun compensarea acestora în valoare bănească în beneficiul condamnatului Popa Grigore, a sumei de bani în mărime de 200 (două sute) lei, şi anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

S-a respins ca fiind depusă peste termen, plângerea condamnatului Popa Grigore, depusă în condițiile art.385 alin. (5) și art. 473/2 – 473/4 din CPP, împotriva administrației instituției penitenciare, referitoare la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, pentru perioada de la 23.02.2018 până la 20.06.2018.

Împotriva încheierii în cauză a declarat recurs administrația Penitenciarului nr.18 Brănești, solicitându-se casarea încheierii și pronunţarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Popa Grigore, referitoare la condiţiile de detenţie.

În susținerea poziției a indicat, că în perioada deţinerii în instituțiile penitenciare menționate de către condamnatul Popa Grigore, acesta n-a fost marginalizat sub nici-un aspect inuman şi/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiţii a executării detenţiei, concluzionându-se că acestea nu pot fi calificate ca inumane şi degradante, adică contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Consideră, că judecătorul de instrucţie greşit a ajuns la concluzia că în privinţa condamnatului Popa Grigore sunt aplicabile prevederile alin.(5) al art.385 din CPP, soluţie ce a dus la reducerea termenului de pedeapsă cu 277 (două sute şaptezeci şi şapte) zile. La fel, instanţa eronat aplică prevederile art.385 din CCP în privinţa persoanelor ce au statut de condamnat, or, legiuitorul în preambulul articolului 382 din CPP a statuat următoarele „completul de judecată sau judecătorul, când judecă singur cauza, deliberează mai întâi asupra chestiunilor de fapt şi apoi asupra chestiunilor de drept, iar, chestiunile asupră cărară urmează să se expusă completul sau judecătorul sunt prevăzute la art. 385 Idem". Astfel, doar la adoptarea sentinţei, completul de judecată sau judecătorul, urmează să soluţioneze chestiunile respective şi să se expună asupra acestora. Ba mai mult este de menţionat, că prevederile art.385 din CPP sunt aplicabile exclusiv pentru prevenit şi nici de cum faţă de persoana condamnată care deja execută pedeapsa închisorii stabilită.

În context a precizat faptul că, plângerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit în conformitate cu prevederile art. 4732 din Codul de procedură penală.

În aceasta ordine de idei, a menţionat, că judecătorul de instrucţie eronat, neîntemeiat şi contrar competenţei a aplicat prevederile art.385 alin.(5) din Codul de procedură penală şi ca urmare neîntemeiat a dispus reducerea termenului de detenţie condamnatului Popa Grigore. Astfel, rezultă că prevederile art.385 alin.(5) CPP se aplică de către instanţa de judecată în momentul adoptării sentinţei, la faza de judecare a cauzei penale, atunci când persoana supusă judecării are statut de inculpat.

Notează, că la examinarea plângerii adresate de condamnatul Popa Grigore, privind condiţiile precare de detenţie din Penitenciarul nr.17- Rezina, Penitenciarul nr.13 -Chişinău şi Penitenciarul nr.l8-Brăneşti, în care a fost deţinut, instanţa de judecată n-a luat în considerare particularităţile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condiţiilor generale din instituţiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane, precum şi pe practica Curţii Europene a Drepturilor Omului, inclusiv în cauzele contra Moldovei, făcând referire la cauza Mozer c. R. Moldova şi Rusiei din 23.02.2016; cauza Rotaru c. Moldovei din 15.02.2011; cauza Ciorap c. Moldovei din 19.06.2007, precum şi alte rapoarte ale organizaţiilor naţionale şi internaţionale ce ţin de acest aspect. Este important de accentuat faptul că, deşi remediul naţional de constatare a condiţiilor de detenţie a fost implementat din 01 ianuarie 2019,

totuşi, persoanele care se considerau vătămate în drepturi prin deţinerea în condiţii contrare art.3 CEDO până la data intrării în vigoare a remediului respectiv, aveau posibilitatea de a înainta cerere în instanţa naţionale în procedură civilă pentru obţinerea despăgubirilor de rigoare sau de a înainta cereri către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Mai mult decât atât, Popa Grigore, pe parcursul deţinerii în instituţia penitenciară, n-a adresat plângeri în adresa administraţie penitenciarelor prin care să invoce dezacordul faţă de condiţiile de detenţie. Condamnatului Popa Grigore, i-a fost acordat minimul de condiţii pentru executarea detenţiei în Penitenciarul nr.l7-Rezina, Penitenciarul nr.13-Chişinău şi Penitenciarul nr.l8-Brăneşti, iar instanţa de judecată, la evaluarea condiţiilor de detenţie, urma să ţină cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum şi de perioada în care a fost deţinut în condiţiile contestate.

În partea ce ţine de acordarea cu titlu de despăgubire a sumei în mărime de 200 (două sute) lei, pentru perioada de 4 (patru) zile în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, menţionează că, potrivit prevederilor art.473^4 alin.(5),, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărimea unei unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente ”.

Astfel, instanţa de judecată la emiterea încheierii, a admis derogări de la prevederea ce vizează perioada rămasă, deoarece expresia ”de perioadă rămasă” se referă la partea neexecutată din pedeapsă şi nu la perioada constatată de către instanţă care urmează a fi dedusă, în cazul respectiv cea de 7 (şapte) zile pentru deţinere în condiţii contrare prevederilor art. 3 CEDO care nu a putut fi împărţită la 10. Având, astfel o perioadă suficientă din care putea fi dispusă reducerea pedepsei, fără a fi acordată încasarea despăgubirii în valoare bănească şi astfel de a prejudicia statul Republica Moldova.

Potrivit art.447 alin.(1) CPP, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces*, alin.(2) stipulând, că *instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei*.

Astfel, fiind numită cauza spre examinare pentru data de 17.12.2024, părților li-a fost comunicat despre acest fapt și despre dreptul de a depune referință.

Referințe, la caz, n-au fost depuse.

Verificând argumentele invocate în recurs, verificând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate, Colegiul penal ajunge la concluzia că recursul

declarat de către administrația Penitenciarului nr.18 Brănești, urmează a fi admis din alte motive, cu casarea încheierii instanței de fond, rejudecarea cauzei și emiterea unei noi hotărâri, reieșind din următoarele considerente.

Conform art.448 alin.(1) CPP, *judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs*.

Conform art.449 alin.(1) pct.2) lit.b) CPP, *judecând recursul, instanţa admite recursul, casând hotărârea, parţial sau integral, rejudecă cazul cu adoptarea unei noi hotărâri*.

În susținerea soluției adoptate, Colegiul penal se va referi la unele prevederi legale ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal și anume.

Potrivit art.469 alin.(1) pct.17^1) CPP, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaților*.

Potrivit art.473^2 alin.(3) CPP, *condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei*.

Potrivit art.473^2 alin.(5) CPP, *plângerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatuluise depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sânt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie*.

Potrivit art.473^3 alin.(2) CPP, *sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare*.

Potrivit art.473^4 alin.(4), (5) CPP, *în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3) instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a*

sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

După cum denotă materialele cauzei, prin sentința Judecătoriei Criuleni din 17.10.2018 a fost încetat procesul penal de învinuire a lui Popa Grigore în baza art.186 alin. (2) lit. b), c), d) pe motivul împăcării cu partea vătămată Vîrlan Tamara.

A fost recunoscut vinovat Popa Grigore de comiterea infracţiunii prevăzute de:

-art. 186 alin. (2) lit.d) din Codul penal pentru ce i s-a stabilit pedeapsa de 1 an închisoare.

-art. 186 lin. (3) lit. b) din Codul penal pentru ce i s-a stabilit pedeapsa de 3 ani închisoare fără amendă.

-art. 179 alin. (1) din Codul penal pentru ce i s-a stabilit pedeapsa de 1 an închisoare.

Conform art. 84 alin.(l) din Codul penal pentru concurs de infracţiuni s-a stabilit în privința lui Popa Grigore prin cumul parţial al pedepselor, o pedeapsă definitivă cu aplicarea art. 79 alin. (l) Cod penal, 3 (trei) ani închisoare, fără amendă, cu executarea pedepsei într-un penitenciar de tip semiînchis.

Termenul executării pedepsei calculându-se din data de 17 octombrie 2018.

Prin decizia Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 21.02.2019, au fost admise apelurile declarate de către procuror, inculpatul Popa Grigore, casată parțial sentința primei instanțe privindu-l pe Popa Grigore și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, potrivit căreia:

Popa Grigore, recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, prin aplicarea prevederilor art. 70 alin. (3) și art. 79 alin. (1) Cod penal fiind pedepsit cu închisoare pe termen de 6 luni;

Popa Grigore, recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. b), c) și d) Cod penal, prin aplicarea prevederilor art. 70 alin. (3) și art. 79 alin. (1) Cod penal fiind pedepsit cu închisoare pe termen de 8 luni.

A fost încetat procesul penal în baza art. 179 alin. (1) Cod penal, privindu-l pe Popa Grigore pe motivul intervenirii termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

Popa Grigore, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, definitiv i s-a stabilit pedeapsa închisorii pe termen de un an, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 10.09.2019 s-a admis recursul ordinar, declarat de procuror, cu casarea parțială a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21.02.2019, în partea condamnării

inculpatului Popa Grigore și s-a dispus rejudecarea cauzei, în această parte, de către aceiași instanță. În alt complet de judecată.

Prin decizia Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 02.07.2020 Popa Grigore a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d; 186 alin. (2) lit. b), c), d); 186 alin. (2) lit. b); 186 alin. (4) Cod penal fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă în temeiul art. 84 alin. (4) Cod penal, sub formă de închisoare pe un termen de 4 (patru) ani şi 6 (şase) luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Prin sentința judecătoriei Criuleni sediul Criuleni, din 07.05.2019 (menținută fără modificări prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău), Popa Grigore a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin.(2) lit. b), c), d), art. 187 alin.(3), lit. b), art.84 art.70 alin.(3), art.46, CP - privațiune de libertate 10 ani în penitenciar de tip semiînchis.

Prin sentința judecătoriei Criuleni sediul Dubăsari din 14.05.2019, Popa Grigore a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin.(2) lit. b), d), art.84 alin.(l) CP - privațiune de libertate 9 luni în penitenciar de tip semiînchis.

Prin sentinţa Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 16.02.2021 Popa Grigore a fost condamnat pentru săvârşirea infracţiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) CP, la privaţiune de libertate pe un termen de 1 an în penitenciar de tip semiînchis.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 29.06.2021, a fost admisă integral plângerea condamnatului Popa Grigore împotriva administrației instituției penitenciare-13 Chișinău, referitoare la condițiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a constatat că, Popa Grigore a fost deținut în perioadele 31.01.2019-23.02.2018-17.10.2018-data emiterii sentinței) timp de 192 zile - ca prevenit și 632 zile - ca condamnat (calcul reieșit pentru perioadele: 18.10.2018-19.04.2019; 05.08.2019-09.08.2019; 04.11.2019-17.08.2019; 19.10.2020-15.03.2021) - în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 824 (opt sute douăzeci și patru) zile.

În condiţiile art.473/4 alin. (6) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului cu 384 zile (trei sute optzeci și patru) zile, pentru perioada de 192 zile, în care condamnatul cu calitatea de prevenit s-a aflat în arest preventiv în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, cu calcularea a 2 zile de închisoare pentru 1 zi de arest preventiv.

În condiţiile art.473/4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului cu 189 zile, pentru perioada de 632 zile în care condamnatul s-a aflat în detenție în

Penitenciarul nr.13 – Chișinău în calitate de condamnat, cu calcularea a 3 zi de reducere pentru 10 zile de detenție.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Popa Grigore prin decizia Curții de Apel Chișinău din 02.07.2020, stabilindu-i pedeapsa definitivă de 4 ani 6 luni închisoare, s-a redus cu 573 (cinci sute șaptezeci și trei) zile.

În privința perioadei rămase de 2 (două) zile, cu titlu de despăgubire, s-a acordat condamnatului Popa Grigore suma de bani în mărime de 100 (una sută) lei și anume, a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al R.M.

Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 22.09.2022, a fost admis recursul administrației instituției penitenciare nr. 13 Chișinău, s-a casat încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 29.06.2021, cu remiterea cauzei la o nouă rejudecare în aceiași instanţă, în alt complet de judecată.

În temeiul art. 84 alin. (4) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor stabilite, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 02.07.2020 cu stabilirea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani 6 luni; sentința Judecătoriei Criuleni din 07.05.2019 cu stabilirea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 10 ani, fără amendă; sentința Judecătoriei Criuleni sediul Dubăsari din 14.05.2019 cu stabilirea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 9 luni; sentința Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 16.02.2021 cu stabilirea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de un an, *s-a stabilit definitiv în privința lui Popa Grigore pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 12 ani 6 luni, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis*.

Termenul executării pedepsei urmând a fi calculat din 23.09.2022, cu includerea în termenul executării pedepsei lui Popa Grigore, perioada detenției, termenul executării al pedepselor stabilite începând cu 22.08.2018.

Potrivit raportului nr.2/4314 din 20.09.2022, în privința condamnatului Popa Grigore, începutul executării pedepsei condamnatului, se consideră din 07.05.2019, iar sfârșitul executării pedepsei la 02.09.2028.

Perioada detenției în instituțiile penitenciare, după cum urmează: în Penitenciarul nr.13 Chișinău perioada: ***23.02.2018-20.06.2018- eliberat - arest la domiciliul, 03.08.2018-19.04.2019, 05.08.2019-19.08.2019, 04.11.2019-17.08.2020, 19.10.2020-02.08.2021; în Penitenciarul nr. 17 Rezina perioada: 02.08.2021-03.05.2022; și în Penitenciarul nr.18 Brănești perioada: 19.04.2019-05.08.2019, 19.08.2019-04.11.2019, 17.08.2020-19.10.2020, 03.05.2022- până în prezent***.

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de fond privind constatarea faptului că Popa Grigore a fost deţinut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor

fundamentale, în Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr.18 Brănești și nr. 17 Rezina.

Colegiul penal, similar celor constatate de judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Popa Grigore pe parcursul detenției sale în instituțiile penitenciare supra vizate, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art.3 din Convenție.

Conform art.3 a Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

În acest sens, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO cu referire la încălcarea art.3 din Convenție, judecătorul de instrucție just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate, Popa Grigore s-a deținut în condiții de supraaglomerare, nefiind respectată norma spațiului locativ per persoană, confirmându-se și celelalte alegații ale condamnatului referitor la accesul la apă potabilă, sistemul de canalizare și aerisire, ș.a., ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art.3 CEDO.

Recurentul mai pretinde că Popa Grigore nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman sau degradant, fiind asigurat cu minimul de întreținere.

Argumentul recurentului, Colegiul penal îl apreciază ca nefondat, în acest sens, menționând prevederile pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnați, potrivit căruia, fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m^2, care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform normativelor de construcții.

În acest aspect, Colegiul penal consideră oportun de a se referi și la practica CEDO expusă în cauzele Kantyrev împotriva Rusiei, Kadikis împotriva Letoniei și Melnik împotriva Ucrainei, unde Curtea a reiterat că atunci când suprapopularea dintr-o închisoare atinge un anumit nivel, acest element este suficient, în sine, pentru a concluziona încălcarea art.3 din Convenție.

Colegiul penal reține criticile invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituțiilor penitenciare, precum că Popa Grigore s-a aflat în instituțiile penitenciare în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici-un aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

Respectiv, Colegiul penal, la fel ca și judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Popa Grigore pe parcursul detenției sale, au

depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Cu toate acestea, totuși instanța de recurs va casa verdictul judiciar emis de către prima instanță, or, eronat a respins ca fiind tardivă plângerea condamnatului împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție în ce privește perioada de detenție *23.02.2018-20.06.2018 în Penitenciarul nr. 13 Chișinău*.

Potrivit încheierii contestate, în motivarea respingerii plângerii ca fiind tardivă în partea pretențiilor condamnatului cu privire la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 13 în perioada menționată supra, instanţa de judecată a invocat prevederile art.473^2, art.473^3 şi art. 473^4 CPP, menționând că acestea au fost introduse prin Legea nr.272 din 29.11.2018, în vigoare la 01.01.2019, și că la caz prevederile art.473^2 alin.(5) CPP nu au fost respectate pe deplin, plângerea fiind depusă la 08.07.2020, adică peste termenul de 6 luni de la data când Popa Grigore *nu mai este deținut în astfel de condiții* și peste termenul de 4 luni de la intrarea în vigoare a Legii respective.

Opozant celor reținute de către judecătorul de instrucție, instanța de recurs menționează că potrivit art.473^2 alin.(5) CPP, *plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau <u>în termen de 6 luni de la data când nu mai sânt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție</u>*.

Colegiul penal notează, că prescripția reprezintă termenul general în interiorul căruia persoana poate să-şi apere dreptul încălcat pe calea înaintării unei plângeri în instanța de judecată, la caz în temeiul art.473^2-473^4 CPP și în termenul stipulat la aceste norme.

Astfel, Colegiul conclude, că instanța incorect a constatat, că condițiile precare de detenție pentru perioadă de la *23.02.2018 până la 20.06.2018*, invocate de condamnat în plângerea sa, au încetat pentru Popa Grigore, din momentul eliberării acestuia din Penitenciarul nr.13 Chișinău, adică de la data de 20.06.2018, or, acesta s-a deținut în arest la domiciliul doar 1 lună 13 zile, fiind ulterior reținut, la 03.08.2018, conform procesului-verbal de reținere, din aceiaș dată și plasat din nou în penitenciar, începând cu 03.08.2018, unde se deține până la moment, adică o perioadă continuă din momentul în care a apărut dreptul acestuia la înaintarea plângerii, data de 01.01.2019, constatându-se lipsa incidenței termenelor de decădere de: 4 și respectiv 6 luni, prevăzute la art.473^2 alin.(5) CPP.

Concomitent, Colegiul constată și aplicarea eronată a formulei de calcul de către instanța de fond, la reducerea pedepsei pe perioada de la 03.08.2018 până la

07.05.2019, în calitate de prevenit, or, instanța constatând că acesta s-a deținut în perioada vizată în calitate de prevenit timp de 277 zile a redus tot 277 zile, folosind formula de de calcul de o zi de închisoare pentru o zi de arest preventiv, fapt ce contravine prevederilor art.385 alin.(5) CPP în redacția legii de până la modificările operate prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare la 22.08.2023, or, perioada invocată de condamnat cade sub incidența art.385 alin.(5) CPP, în redacția Legii nr.163 din 20.07.2017 (în vigoare 20.12.2017), *acesta înaintând plângerea în cauză la 27.07.2022, până la operarea modificărilor*, potrivit cărora, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv. Respectiv, pentru perioada de 277 zile în care Popa Grigore s-a deținut în calitate de prevenit (03.08.2018-07.05.2019), urmează a fi redusă pedeapsa stabilită acestuia cu 554 zile.

Formula de calcul în cauză, două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv, Colegiul penal o va aplica și pentru perioada 118 zile, în care Popa Grigore s-a deținut în calitate de prevenit (23.02.2018-20.06.2018), urmând a fi redus din pedeapsa stabilită acestuia, 236 zile zile.

În continuare, instanța de recurs reține a fi pripită soluția instanței și în partea privind compensarea în valoare bănească în beneficiul condamnatului Popa Grigore, a sumei de bani în mărime de 200 lei, pentru perioada de 4 zile (din perioada de 1364 zile și care nu au putut fi împărțite la 10), în situația în care, instanța nu și-a motivat efectiv soluția referitor la esența art.473^4 alin.(5) CPP, care s-a dovedit a fi una eronată, ce nu poate fi acceptată.

Or, potrivit art.473^2 CPP, (3) Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. (4) În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească.

Potrivit art.473^4 alin.(5) CPP, prevede faptul că, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3) CPP, instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

Prin urmare, instanța de recurs ține a menționa faptul că nu poate însuși raționamentul primei instanțe referitor la compensarea celor 4 zile de detenție (din perioada de 1364 zile și care nu au putut fi împărțite la 10) în valoare bănească, în condițiile în care potrivit raportului întocmit în baza art. 473^3 alin.(2) CPP de către administrația P-18 Brănești, sfârșitul termenului de detenție va constitui data de *02.09.2028*, fapt ce denotă că stingerea executării pedepsei prin prisma art. 275 pct.1) lit.a) Cod de executare, nu este aplicabilă speței, urmând ca Popa Grigore să execute în continuare pedeapsa penală sub formă de închisoare.

Subsecvent, instanța de recurs în susținerea poziției sale va trece în revistă că Legiuitorul RM, prin adoptarea mecanismului compensator nu a urmărit instituirea la examinarea a fiecărei plângerii contrare art.3 CEDO, pentru perioada care nu poate fi împărțite la 10 zile de detenție, compensarea bănească a persoanelor aflate în custodia statului, or chestiunea dată în asigurarea interesului public, urmează a fi tratată în mod distinct, adică de a fi lăsate în continuare la termenul de executare a pedepsei, cu ulterioara lor examinare în procedură separată în ordinea art.473^2 CPP.

Este eronată poziția instanței și privitor la constatarea deținerii lui Popa Grigore în calitate de condamnat în Penitenciarul nr.13 Chișinău, în Penitenciarul nr.17 Rezina și în Penitenciarul nr.18 Brănești perioada 07.05.2019-**30.01.2023**, or, judecătorul nu a respectat normele procesuale pertinente cazului din speță, nu a verificat și elucidat pe deplin circumstanțele cauzei, greșit calculând perioada deținerii lui Popa Grigore în calitate de condamnat.

În acest context, se atestă că în partea motivată a încheierii, cât și în partea dispozitivă a acesteia, instanța a reținut că potrivit materialelor cauzei, Popa Grigore a fost deținut în calitate de condamnat în Penitenciarul nr.13 Chișinău, în Penitenciarul nr.17 Rezina și în Penitenciarul nr.18 Brănești perioada de la 07.05.2019 *până în prezent, 30.01.2023 (1364 zile)*, - data adoptării încheierii recurate.

Totodată, la baza încheierii din 30.01.2023, instanța a luat ca reper raportul administrației Penitenciarului nr.18 Brănești nr.2/4314, întocmit la 20.09.2022 conform art.473^3 alin.(2) CPP în care au fost elucidate condițiile de detenție în care s-a aflat condamnatul Popa Grigore anume în perioada 23.02.2018 până la 20.09.2022, data întocmirii raportului.

În așa mod, Colegiul penal conchide că prima instanță eronat a reținut în încheiere faptul deținerii lui Popa Grigore, în Penitenciarul nr.13 Chișinău, în Penitenciarul nr.17 Rezina și în Penitenciarul nr.18 Brănești, în condiții contrare art.3 CEDO în perioada 20.09.2022-30.01.2023, urmând a fi luat în considerație faptul că de la 20.09.2022 - data când a fost întocmit raportul, și până la 30.01.2023 - data pronunțării încheierii, a trecut o perioadă de timp de 132 zile, iar

instanța nu dispunea de un raport al administrației penitenciarului pentru evaluarea condițiilor de detenție pentru această perioadă de timp.

Astfel, în lipsa raportului întocmit conform art.473^3 alin.(2) CPP, prima instanță nejustificat a inclus perioada 20.09.2022-30.01.2023 în termenul deținerii condamnatului în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în penitenciarele vizate, în calitate de condamnat.

Ca rezultat, se constată deținerea lui Popa Grigore în condiții inumane contrare prevederilor art.3 CEDO:

- în Penitenciarul nr.13 Chișinău în total 118 zile, în perioada de la 23.02.2018 până la 20.06.2018, în calitate de prevenit și în condițiile art.473/4 alin. (6) CPP (în redacția de până la modificările operate în Legea nr. 245 din 31.07.2023 în vigoare 22.08.2023), se va reduce pedeapsa condamnatului Popa Grigore cu 236 zile, cu calcularea a două zile de reducere pentru o zi de arest preventiv;

- în Penitenciarele nr.13 Chișinău și nr.18 Brănești în total 277 zile, în perioada de la 03.08.2018 până la 07.05.2019, în calitate de prevenit și în condițiile art.473/4 alin. (6) CPP (în redacția de până la modificările operate în Legea nr. 245 din 31.07.2023 în vigoare 22.08.2023), se va reduce pedeapsa condamnatului Popa Grigore cu 554 zile, cu calcularea a două zile de reducere pentru o zi de arest preventiv.

- în Penitenciarele nr.13 Chișinău; nr.17 Rezina și nr.18 Brănești în total 1232 zile, în perioada de la 07.05.2019 până la 20.09.2022, în calitate de condamnat și în conformitate cu art.473/4 alin.(4) CPP, se va reduce pedeapsa condamnatului Popa Grigore cu 123 zile, pentru perioada 07.05.2019-18.09.2022, cu calcularea o zi de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție, iar în privința perioadei rămase de două zile, calculată în condițiile art.473/4 alin.(4) CPP care nu poate fi redusă, se va considera necesar de a le lăsa în continuare la termenul de executare al pedepsei.

Prin urmare, termenul pedepsei definitive de 12 ani 6 luni închisoare, stabilit lui Popa Grigore, prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 23.09.2022, se va reduce în total cu 913 (nouă sute treisprezece) zile.

Totodată, faptul dat nu-l împiedică pe condamnatul Popa Grigore de a depune ulterior plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție pentru perioada de după 18.09.2022.

În lumina celor evidențiate, Colegiul penal consideră că soluția instanței de fond, constituie temei pentru recurs, aceasta urmând a fi casată și pronunțată o nouă hotărâre.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.18 Brănești, Savca Eugeniu, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 30.01.2023, prin care a fost admisă parțial plângerea condamnatului Popa Grigore împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, se admite, inclusiv din alte motive decât cele invocate, cu casarea încheierii, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, după cum urmează.

Se admite plângerea condamnatului Popa Grigore, împotriva administrației instituțiilor penitenciare, Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr.17 Rezina și Penitenciarul nr.18 Brănești, referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

Se constată deținerea lui Popa Grigore în condiții inumane contrare prevederilor art.3 CEDO în Penitenciarul nr.13 Chișinău în total 118 zile, în perioada de la 23.02.2018 până la 20.06.2018, în calitate de prevenit.

Se constată deținerea lui Popa Grigore în condiții inumane contrare prevederilor art.3 CEDO în Penitenciarele nr.13 Chișinău și nr.18 Brănești în total 277 zile, în perioada de la 03.08.2018 până la 07.05.2019, în calitate de prevenit.

Se constată deținerea lui Popa Grigore în condiții inumane contrare prevederilor art.3 CEDO în Penitenciarele nr.13 Chișinău; nr.17 Rezina și nr.18 Brănești în total 1232 zile, în perioada de la 07.05.2019 până la 20.09.2022, în calitate de condamnat.

În condițiile art.473/4 alin. (6) CPP (în redacția de până la modificările operate în Legea nr. 245 din 31.07.2023 în vigoare 22.08.2023), se reduce pedeapsa condamnatului Popa Grigore cu 236 zile, pentru perioada 23.02.2018-20.06.2018, în care Popa Grigore, în calitate de prevenit, s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.13 Chișinău, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO, cu calcularea a două zile de reducere pentru o zi de arest preventiv.

În condițiile art.473/4 alin. (6) CPP (în redacția de până la modificările operate în Legea nr. 245 din 31.07.2023 în vigoare 22.08.2023), se reduce pedeapsa condamnatului Popa Grigore cu 554 zile, pentru perioada 03.08.2018-07.05.2019, în care Popa Grigore, în calitate de prevenit, s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.13 Chișinău și în Penitenciarul nr.18 Brănești, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO, cu calcularea a două zile de reducere pentru o zi de arest preventiv.

În conformitate cu art.473^4 alin.(4) CPP, se reduce pedeapsa condamnatului Popa Grigore cu 123 zile, pentru perioada 07.05.2019-18.09.2022, în care s-a deținut în calitate de condamnat în Penitenciarul nr.13 Chișinău, în Penitenciarul

nr. 17 Rezina și în Penitenciarul nr. 18 Brănești, cu calcularea o zi de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție.

În privința perioadei rămase de două zile, calculată în condițiile art.473^4 alin.(4) CPP care nu poate fi redusă, se consideră necesar de a le lăsa în continuare la termenul de executare al pedepsei.

Termenul pedepsei definitive de 12 ani 6 luni închisoare, stabilit lui Popa Grigore, prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 23.09.2022, se reduce în total cu 913 (nouă sute treisprezece) zile.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței: Judecător: Judecător:

Copia corespunde originalului.